

Nyt fra Center for Selvmordsforskning

Årgang 7, nr. 1, februar 2010

Selvmordsadfærd blandt tidligere udsendte danske soldater

Af cand. mag. Iben K. Stephensen, cand. scient. Børge Jensen, cand.mag. Bo A. Ejdesgaard & Ph.d. Lilian Zøllner

Hvad beskytter tidligere udsendte danske soldater mod selvmordstanker og selvmordsadfærd? Og hvad belaster dem? Det er nogle af de centrale spørgsmål som forskningsprojektet "Belastende og beskyttende faktorer for selvmordstanker og selvmordsadfærd blandt tidligere udsendte danske soldater" vil belyse. Projektet udføres af Center for Selvmordsforskning (Cfs) og Forsvarets Sundhedstjeneste (FSU).

Hjemvendt fra internationale missioner

Siden ophøret af den kolde krig har det danske forsvar engageret sig i forskellige internationale operationer i lande såsom det tidligere Jugoslavien, Irak og Afghanistan. Kendetegnende for de internationale opgaver efter den kolde krigs ophør har været en eskalering af graden af "skarphed". Bl.a. missionens "skarphed" kan være en medvirkende årsag til, at stadig flere danske soldater vender hjem med psykiske efterreaktioner, såsom eksempelvis depression, angst eller PTSD (post-traumatisk stress syndrom), som sammenholdt med andre faktorer i værste fald kan føre til alvorlige selvmordstanker, selvmordsforsøg eller selvmord.

Hvorfra får vi viden?

I Danmark findes der begrænset forskningsbaseret viden om selvmordsadfærd blandt tidligere udsendt personel. Nærværende projekt vil indhente opdateret viden om selvmordstanker og selvmordsadfærd blandt tidligere udsendte danske soldater gennem registeroplysninger, gennem anonyme spørgeskemaer besvaret af hjem-

vendte soldater samt kvalitative interviews. Forskningsprojektet anvender således en triangulær forskningsmetode.

Registerdelen

Som noget helt unikt for de nordiske lande har vi mulighed for at samkøre registre og derigennem få en lang række spørgsmål af kvantitativ art besvaret. Det er således muligt at samkøre registre ved hjælp af Cpr-nr. og få viden om, hvor stort et problem selvmordsadfærd (selvmord og selvmordsforsøg) udgør efter hjemsendelse. Desuden kan omfanget af psykiske

problemer, bl.a. PTSD, angst og depression, som har været behandlingskrævende, belyses gennem de hjemsendtes kontakt til psykiatrien, forbrug af medicin og anden offentlig tilskudsberettiget behandling. Projektet vil også undersøge betydningen af familieforhold af belastende og beskyttende art, samt betydningen af de tidligere

udsendtes tilknytning til arbejdsmarkedet, uddannelse og økonomiske forhold efter hjemsendelse.

Spørgeskemadelen

Forskningsprojektets spørgeskemadel vil tage udgangspunkt i 2500-3000 tidligere udsendte danske soldater. Formålet med spørgeskemaundersøgelsen er som ved register- og interviewdelen at afdække belastende og beskyttende faktorer for selvmordsadfærd blandt disse soldater.

Center for Selvmordsforskning varetager forskning i selvmordsadfærd, registrering af selvmordsforsøg, vidensformidling og uddannelse.

Center for Selvmordsforskning er en selvejende institution under Social- og Indenrigsministeriet.

Center for
Selvmordsforskning
Søndergade 17
5000 Odense C
Tlf.: 66 13 88 11
www.selvmordsforskning.dk

Spørgeskemaet består af 50 spørgsmål og er strukturmæssigt opbygget med henblik på at analysere soldaternes liv før, under og efter deres udsendelse(r). Der spørges til køn, alder, civilstand, børn, boforhold samt ryge-, alkohol- og stofmisbrugsvaner før udsendelsen.

Herefter rettes fokus mod diverse oplevelser under udsendelserne. Hvorledes berører det eksempelvis en soldat at se døde eller sårede mennesker, eller at soldatens lejr er under beskydning?

Tiden efter hjemkomsten analyseres ud fra spørgsmål vedrørende hjemkomstprogrammet, familiens støtte, psykiske eftervirkninger, den arbejdsmæssige og økonomiske situation samt ryge-, alkohol- og stofmisbrugsvaner. Hvor stor en rolle spiller eksempelvis familien eller et godt velkomstprogram for soldaternes velbefindende efter hjemkomsten?

I den sidste halvdel af spørgeskemaet bliver bl.a. spurgt til, om soldaterne nogensinde har haft selvmordstanker eller selvmordsforsøg. Derefter søger spørgeskemaet at identificere beskyttende og belastende faktorer i forhold til selvmordsadfærden. Spørgeskemaet afrundes med spørgsmål vedrørende den generelle betydning af udsendelsen for soldaten, samt om den enkelte soldat afsluttende, har noget han eller hun gerne vil fortælle.

Interviewdelen
Endeligt består projektet af en interviewdel. Målsætningen er at interviewe mellem 30-100 soldater, der har haft selvmordstanker eller har et eller flere selvmordsforsøg bag sig. Et af hovedformålene med de semi-strukturerede interviews er at analysere sammenhænge mellem udsendelserne og selvmordsadfærden, hvilke faktorer ligger eksempelvis til grund for soldaternes selvmordsadfærd? Og hvilke faktorer har beskyttet de tidligere udsendte soldater mod nye alvorlige selvmordstanker eller selvmordsforsøg? Interviewene finder sted ved Center for Selvmordsforskning eller et sted i nærheden af den interviewedes bopæl. Samtalen varer typisk 1½-2 timer, og de interviewede er naturligvis garanteret anonymitet.

Nærmere oplysninger

Yderligere oplysninger vedrørende forskningsprojektet *Belastende og beskyttende faktorer for selvmordstanker og selvmordsadfærd blandt tidligere udsendte danske soldater* kan fås ved henvendelse til:

Centerleder, ph.d. Lilian Zøllner
Tlf: 63112181
E-mail: lz@cfsmail.dk

Vedrørende information eller deltagelse i interviewdelen da kontakt:

Cand.mag. Iben K. Stephensen
Tlf: 63112187/20473929
E-mail: iben@cfsmail.dk

Fakta om den internationale indsats i Afghanistan

- Indsatsen i Afghanistan sker under mandat fra FN og efter invitation fra den afghanske regering.
- Den danske styrke i Afghanistan er på ca. 730 soldater – hvoraf hovedparten befinder sig i og omkring byen Gereshk i Helmand-provinsen i det sydlige Afghanistan.
- 42 lande deltager i operationen (herunder alle 26 NATO-lande)
- Yderligere 20 lande bidrager økonomisk.

(Kilde: Forsvarsministeriet)

Fotos: Hærens Operative Kommando
www.haeren.smugmug.com

Argang 7 nr. 1,
februar 2010